ІНВЕСТИЦІЇ: ПРАКТИКА ТА ДОСВІД

ISSN 2306-6814

Науково-практичний журнал

№13 липень 2023

Головний редактор:

Ємельянов В.М.,
доктор наук з державного управління,
професор, заслужений діяч науки
і техніки України

Заступники головного редактора:

Антонова Л.В.,
кандидат економічних наук, доктор наук
з державного управління, професор
Норд Г.Л.,
доктор економічних наук, професор

Відповідальні секретарі:

Штирьов О.М., кандидат наук з
державного управління, доцент
Тимофеев С.П., кандидат наук з
державного управління, доцент
Кучеренко Г.Б.

Члени редакційної колегії:

Abbas Mardani, Ph.D. in Philosophy Management (USA)
Бартош Гордецки, доктор політичних наук, професор факультету журналістики й політичних наук Університету імені Адама Міцкевича (м. Познань, Польща)
Беглиця В. П., кандидат економічних наук, доктор наук з державного управління, професор
Гармідер Л. Д., доктор економічних наук, доцент
Гнатьєва Т. М., кандидат економічних наук, доцент
Гришова І. Ю., доктор економічних наук
Дацій О. І., доктор економічних наук
Денисенко М. П., доктор економічних наук, професор
Козловський С. В., доктор економічних наук, професор
Кравчук А. О., кандидат економічних наук, доцент
Кушнір С. О., кандидат економічних наук, професор
Лазарева О. В., доктор економічних наук, професор
Ніколюк О. В., доктор економічних наук, професор
Плеханов Д. О., кандидат економічних наук, доктор наук з державного управління, професор
Резнікова Н. В., доктор економічних наук, професор
Сазонець І. Л., доктор економічних наук, професор
Сазонець О. М., доктор економічних наук, професор
Сорока С. В., доктор наук з державного управління, професор
Стоян О. Ю., кандидат економічних наук, доктор наук з державного управління, доцент
Тарасова Т. О., доктор економічних наук, професор
Чвертко Л. А., кандидат економічних наук, доцент
Яременко Л. М., к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів, обліку і оподаткування
Ярошевська О. В., доктор економічних наук, професор

ІНВЕСТИЦІЇ:
ПРАКТИКА ТА ДОСВІД

№ 13 липень 2023 р.

Журнал засновано у січні 2002 року.
Виходить 2 рази на місяць

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з питань

ЕКОНОМІКИ ТА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Категорія «Б»
(Наказ Міністерства освіти і науки України від 02.07.2020 № 886)

Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 281, 292

ІНДЕКСАЦІЯ ВИДАННЯ В НАУКОМЕТРИЧНИХ БАЗАХ:

— Index Copernicus (IC);
— SIS;
— Google Scholar.

Свідоцтво КВ № 23727-13567ПР від 17.12.2018 року
ISSN 2306-6814

Передплатний індекс: 23892

Адреса редакції:
04112, м. Київ, вул. Дорогожицька, 18, к. 29
Поштова адреса:
04112, м. Київ, вул. Дорогожицька, 18, к. 29

Телефон: (044) 223-26-28, 458-10-73
(050) 382-06-63
E-mail: economy_2008@ukr.net
www.nayka.com.ua
www.investplan.com.ua

Засновники:
Чорноморський національний університет імені Петра Могили,
ТОВ "ДКС Центр"
Видавець:
ТОВ "ДКС Центр"

Передрукування дозволяється лише за згодою редакції.
Відповідальність за добір і викладення фактів несуть автори. Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
За зміст та достовірність реклами несе відповідальність рекламодавець.

Рекомендовано до друку Вченою Радою 06.07.23 р.
Підписано до друку 06.07.23 р.

Формат 60x84 1/8, Ум. друк. арк. 26.0.
Наклад — 1000 прим.
Папір крейдований, друк офсетний.
Замовлення № 0607/1.
Віддруковано у ТОВ «ДКС Центр»
м. Київ, пров. Куренівський, 17
Тел. (044) 537-14-34

© ІНВЕСТИЦІЇ: ПРАКТИКА ТА ДОСВІД, 2023

ІНВЕСТИЦІЇ: ПРАКТИКА ТА ДОСВІД
№ 13 липень 2023 р.

У НОМЕРІ:

Економічна наука

Крупка М. І., Горин В. П.
Напрями застосування механізму ДПП у сфері вищої освіти у контексті подолання наслідків збройної агресії проти України 5
Резнікова Н. В., Булатова О. В., Іващенко О. А.
Колізії конкуренції на діджиталізованих ринках в умовах техноглобалізму: ризики інноваційного та інформаційно-цифрового неопротекціонізму для міжнародного бізнесу та електронної комерції 13
Тульчинська С. О., Дергалюк М. О.
Методичні підходи оцінювання потенціалу регіональних економічних систем 22
Афанасьєв Є. В., Шахно А. Ю., Афанасьєв І. Є., Афанасьєва М. Г.
Оцінювання організаційно-технічного рівня гірничо-збагачувальних підприємств у контексті інвестиційно-інноваційної політики та адаптивного управління прогресивним розвитком 27
Королович О. О., Ліба Н. С.
Ігрові стрімінгові платформи та їх вплив на розвиток кіберспорту як новітньої сфери цифрової економіки України 35
Петренко Н. О., Поліщук О. А.
Специфіка правового регулювання у сфері гостинності 41
Волосович С. В., Василенко А. В., Нападовський І. І.
Ринок віртуальних активів у фінансовій екосистемі 47
Феєр А. Є., Смирнова І. М., Машіка Г. В.
Сучасні стратегії диверсифікації готельних та ресторанних мереж 53
Джерелейко С. Д., Шевченко М. М., Назарова Т. Ю.
Розвиток фінансових послуг на основі криптовалют 60
Макушок О. В., Корман І. І., Лементовська В. А.
Практичні аспекти формування ефективної маркетингової стратегії 67
Коваль Н. І., Подолянчук О. А., Гудзенко Н. М.
Податкова політика підприємства: особливості та значення у сучасних реаліях 73
Лихолет С. І., Ольшевська І. П., Ляшенко І. В.
Багатомірність трансформаційних процесів світового продовольчого ринку в системі глобального економічного розвитку 80
Скочиляс Н. В., Скочиляс Р. В.
Вплив війни на транспортну систему України 85
Тодьєрішко Е. В.
Комплексна формалізація середовища просторової маршрутизації туристичних підприємств 91

Державне управління

Пархоменко-Куцевіл О. І.
Проблеми системи управління людськими ресурсами державної служби України 97
Пустовіт Я. Б., Гбур З. В.
Використання штучного інтелекту в підвищенні обороноздатності України: аспекти публічного управління 103
Баб'як О. В.
Визначення теоретичних засад та принципів державного управління охороною здоров'я 109
Сабадош А. О., Харченко О. В.
Аналіз ефективності та результативності діяльності центрів надання адміністративних послуг в Україні 114
Зубар І. В., Пайлик Р. Л.
Напрями реформування органів виконавчої влади України в умовах децентралізації 121
Тесленко О. М.
Механізми контролінгу загроз та виникнення надзвичайних ситуацій у Зоні відчуження 126
Соловей С. В.
Обгрунтування теоретичної моделі запровадження медичного страхування в Україні 135
Іванісова М. А.
Механізми державної оцінки рівня екологічної безпеки територій 141
Асоян Е. Ш.
Теоретична сутність державної економічної політики та її завдання 144
Притула М. О.
Інструменти запровадження форсайту в систему охорони здоров'я України 151

УДК 33: 338.2:

Н. І. Коваль,
к. е. н., доцент кафедри обліку та оподаткування в галузях економіки, Вінницький національний аграрний університет, м. Вінниця, Україна
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0002-2877-4302
О. А. Подолянчук,
к. е. н., доцент, завідувач кафедри обліку та оподаткування в галузях економіки, Вінницький національний аграрний університет
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0003-0234-8943
Н. М. Гудзенко,
к. е. н., доцент кафедри обліку та оподаткування в галузях економіки, Вінницький національний аграрний університет, м. Вінниця, Україна
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0002-0978-4257

DOI: 10.32702/2306-6814.2023.13.73

ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА: ОСОБЛИВОСТІ ТА ЗНАЧЕННЯ У СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ

N. Koval,
PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Account and Taxation in the Fields of the Economy, Vinnytsia National Agrarian University University, Vinnytsia, Ukraine
O. Podolianchuk,
PhD in Economics, Associate Professor, Head of the Department of Accounting and Taxation in the Fields of the Economy, Vinnytsia National Agrarian University, Vinnytsia
N. Gudzenko,
PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Account and Taxation in the Fields of the Economy, Vinnytsia National Agrarian University University, Vinnytsia, Ukraine

TAX POLICY OF THE COMPANY: FEATURES AND SIGNIFICANCE IN MODERN REALITIES

У статті розкривається обставини воєнного стану, спричинені повномасштабним вторгненням росії в Україну, що викликає появу змін у функціонуванні економіки, політики та процесу оподаткування. Досліджено особливості організації податкової політики підприємства в частині формування ефективної системи управління та формування ефективних фінансових результатів діяльності підприємства. Українська влада здійснює заходи підтримки суб'єктів господарювання, діяльність яких надзвичайно важлива для запуску економіки під час війни. Одним із дієвих інструментів впливу на діяльність економічних суб'єктів є оподаткування. Досліджено взаємозв'язок між податковою політикою, яку впроваджує держава, та податковою політикою на рівні підприємства, що має здійснювати кожне підприємство для усунення негативних наслідків та мінімізації податкового навантаження на нього. Одержані результати та зроблені відповідні висновки зводяться до того, що підприємству необхідно вибудовувати таку податкову політику, щоб економічно вигідно балансувати між інтересами фіскальних органів та власною необхідністю виживати та одержувати прибуток. Систематизовано основні етапи формування податкової політики на рівні підприємства, що дадуть можливість підприємству розробити дієву податкову політику. Даний підхід грунтується на пошуку легальних альтернатив оподаткування та виборі найбільш ефективних варіантів здійснення податкових платежів для мінімізації податкового тиску. Розглянуто основні законодавчі зміни, які виглядають з однієї сторони, як досить невимоглива модель оподаткування, але й той час є вимушеним антикризовим заходом держави для стабілізації економіки у воєнний стан.

Доведено, що на рівні підприємства необхідно формувати єдину систему податкового рахівництва (процедури обліку, розрахунки, податкова звітність), яка на підставі затверджених правил буде виконувати функції обліку і реєстрації інформації про фінансово-господарські операції діяльності підприємства для цілей формування податкової бази шляхом розрахунків податкових зобов'язань та їх сплати до бюджету. Систематизовано та представлено місце податкового рахівництва у формуванні податкової політики підприємства.

The article reveals the circumstances of the martial law caused by Russia's full-scale invasion of Ukraine, which causes changes in the functioning of the economy, politics, and the taxation process. The peculiarities of the organization of the tax policy of the enterprise in terms of the formation of an effective management system and the formation of effective financial results of the enterprise's activity have been studied. The Ukrainian authorities carry out measures to support business entities, whose activities are extremely important for starting the economy during the war. Taxation is one of the effective tools for influencing the activities of economic entities. The relationship between the tax policy implemented by the state and the tax policy at the enterprise level, which should be carried out by each enterprise in order to eliminate negative consequences and minimize the tax burden on it, is studied. The obtained results and the corresponding conclusions are reduced to the fact that the enterprise needs to build such a tax policy in order to balance economically between the interests of the fiscal authorities and its own need to survive and make a profit. The main stages of tax policy formation at the enterprise level have been systematized, which will enable the enterprise to develop an effective tax policy. This approach is based on the search for legal alternatives to taxation and the selection of the most effective options for making tax payments to minimize tax pressure. The main legislative changes are considered, which look on the one hand as a rather undemanding model of taxation, but at the same time it is a forced anti-crisis measure of the state to stabilize the economy in a state of war.

It is proved that at the enterprise level it is necessary to form a unified system of tax accounting (procedures of accounting, calculations, tax reporting), which, on the basis of approved rules, will maintain the functions of accounting and registration of information about the financial and economic operations of the enterprise for the purposes of forming the tax base by calculating tax liabilities Yazan 'yazans and their payments to the budget. The place of tax accounting in the formation of the tax policy of the enterprise is systematized and presented.

Ключові слова: податковий політика; держава; підприємство; етапи; воєнний час; податкове рахівництво.
Key words: tax policy; state; enterprise; stages; wartime; tax accounting.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Оподаткування безпосередньо пов'язано із взаємодією влади та бізнесу: частина вартості в грошовій формі, що знаходиться у власності економічного суб'єкта, у обов'язковому порядку переходить до держави. Економічна сутність податку виражається в податковому взаємозв'язку економічних суб'єктів із державою щодо формування її фінансових ресурсів. Податкове законодавство обумовлено публічно-правовою метою — організацією формування державного бюджету, дохідна частина якого будується на податкових і неподаткових надходженнях [6].

Недосконалість податкової системи, високі ставки оподаткування та непрогнозованість податкової політики стягування податків і до війни були одними з ключових перепон для розвитку бізнесу в Україні. В умовах війни, коли більшість підприємств значно скоротили масштаби діяльності та мали проблеми з оборотним капіталом, держава спробувала стимулювати ділову активність, у тому числі через внесення змін до процесу оподаткування та формування нових складових податкової політики.

Бачення моделі майбутньої податкової системи України кардинально відрізняється навіть у середині владної команди, не кажучи вже про бізнес та суспільство. В МВФ, однією з ключових умов нової програми кредитування України називають неприпустимість звуження бази оподаткування та зниження основних податкових ставок. Принаймні, до завершення війни. За цей час країна має напрацювати варіант фіскальної реформи створення передумов та впливу на соціально-економічний розвиток держави, який би влаштовував усіх, і насамперед — українців [11].

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

На даний час, досить значна кількість вчених-економістів, практиків та законодавців піднімають проблему у своїх дослідженнях, щодо ефективної податкової політики підприємств в умовах повномасштабної війни. Зокрема, Верховна Рада України прийняла низку законодавчих актів [7; 8], якими внесено зміни щодо забезпечення функціонування українського підприємництва та бізнесу за умов воєнного стану.

Автор Т. Городецька зазначає, що "Податкова політика — сукупність дій платниками податків щодо законних способів для оптимізації свої х податкових зобов'язань з метою розширеного відтворення основних виробничих фондів" [2].

У дослідженнях авторів Н. Коваль, О. Подолянчук та Н. Гудзенко зазначено, що проявом на практиці податкової політики, яка проводиться в тій чи іншій державі і формується відповідними державами структурами, виступає податкова система країни. Погоджуємось із думкою авторів у тому, що визначаючи податкову систему, важливо розмежувати два підходи до її розуміння. По-перше, це сукупність податків і податкових платежів, законодавчо закріплених у державі. По-друге, це механізми нарахування, сплати податків та організації контролю й відповідальності за порушення податкового законодавства [6].

Також автор М. Клименко у своїх дослідженнях розглядає нові аспекти оподаткування діяльності підприємств та формування податкової політики в надзвичайних, невідворотних, тобто форс-мажорних умовах військової сучасності. Зосереджує увагу на особливостях формування та звітності підприємцями, умовами роботи підприємств зовнішньоекономічної діяльності, а також розглядає аспекти оптимізації оподаткування [3].

Така кількість наукових досліджень доводить актуальність та важливість обраної теми. В той же час слід зауважити, що незважаючи на широкий спектр питань, які вони охоплюють, є величезна кількість проблемних питань, що досі залишаються відкритими. Зокрема, особливої уваги потребує дослідження антикризових складових податкової політики нашої держави у воєнний період.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою даного дослідження є систематизація наявних змін функціонування податкової системи та податкової політики під час дії воєнного стану, їх наслідків та пошук шляхів її адаптації до цих умов у контексті підтримки економіки держави.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Одним із важелів державного регулювання соціально-економічного розвитку держави та інвестиційної стратегії виступає податкова політика. Державна податкова політика — це діяльність держави у сфері встановлення, правового регламентування та організації справляння податків і податкових платежів у централізовані фонди грошових ресурсів держави.

Не можна не погодитися з думкою науковців та окремих членів уряду, щодо не відповідності податкової політики України економічним умовам і завданням її розвитку, не врахуванню передового європейського та світового досвіду розвитку податкової системи, особливо в умовах воєнного часу. Головною метою формування ефективної податкової системи, як основної складової податкової політики держави, є формування адекватної системи оподаткування, яка буде сприяти розвитку економіки держави, формуванню повноцінних суб'єктів ринку з метою вирішення питання досягнення фінансової стабільності, зменшення дефіцитності бюджету з подальшим переходом до економічного зростання [1].

В зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України, а також анексією її територій в результаті цієї агресії, враховуючи економічний, військовий, ресурсний, фінансовий, людський, територіальний потенціали серед численних проблем, одне з чільних місць посідає проблема розбудови ефективного державного податкового менеджменту. Рішення якої має здійснюватися шляхом дослідження, аналізу та грунтовного вивчення існуючої в Україні законодавчої бази і накопиченого досвіду у сфері оподаткування та адміністрування з врахуванням положень прийнятого в Україні норм Податкового кодексу та інших нормативно-правових документів.

В умовах сьогодення невідповідність надходжень до бюджету фінансовим потребам держави викликає потребу в удосконаленні системи податкового менеджменту та податкової політики не тільки держави, але й усім господарюючим суб'єктам. Очевидним є той факт, що ефективне управління податками забезпечить досягнення балансу інтересів різних сторін (держави, бізнесу та населення) [4].

В науковій праці досліджено взаємозв'язок між податковою політикою, яку впроваджує держава, та податковою політикою на рівні підприємства, що має здійснювати кожне підприємство для усунення негативних наслідків та мінімізації податкового навантаження на нього. Одержані результати та зроблені відповідні висновки зводяться до того, що підприємству необхідно вибудовувати таку податкову політику, щоб економічно вигідно балансувати між інтересами фіскальних органів та власною необхідністю виживати та одержувати прибуток [5].

Такі обставини, обумовлюють необхідність управління податками не тільки на макро-, але й на мікроекономічному рівні. Від того, наскільки ефективно підприємство вирішить податкові проблеми при формуванні стратегії свого розвитку, залежать можливості не тільки його економічного зростання, але й суспільного виробництва в цілому. Саме тому, основною метою кожного підприємства є розробка економіко-організаційного механізму адаптації у нестабільному податковому середовищі з урахуванням анти-кризових механізмів розподілу податкового навантаження, податкового рахівництва обгрунтування необхідності управління податками підприємства.

Процес розробки податкової політики на рівні підприємства відбувається в декілька етапів, кожний з яких має свою мету, завдання та форми реалізації. Розглянемо основні етапи формування податкової політики на рівні підприємства, рисунок 1 [5]:

1. Дослідження стану фінансово-господарської діяльності підприємства та існуючих механізмів сплати податків; аналіз поточної ситуації зі сплати податків, наявність заборгованості перед бюджетом, її строк, оцінка можливостей погашення.

2. Визначення пріоритетних напрямків розвитку виробництва та можливості зниження оподаткування. Необхідно ретельно проаналізувати виробничу стратегію

Рис. 1. Етапи формування податкової політики на рівні підприємства

Джерело: систематизовано автором за [5; 6; 9].

підприємства на предмет можливості зниження обсягів оподаткування.

3. Формування системи податкового рахівництва, яка організовується в такому порядку, щоб задовольнити потреби управління в інформації щодо формування бази і об'єктів оподаткування на підприємстві відповідно до конкретного виду підприємницькій діяльності. Податкове рахівництво тісно пов'язане з фінансовим обліком. Взаємозв'язок податкового рахівництва і фінансового обліку полягає в тому, що вони обидва базуються на одних і тих же даних і первинних документах.

Власне, фінансовий облік забезпечує формування потрібної інформації щодо майнового, фінансового стану суб'єкта господарювання та використання його ресурсів, а податкове рахівництво акумулює інформацію щодо податкових зобов'язань і своєчасності сплати податків до бюджету. Саме на основі такої інформаційної бази, яка створюється в процесі податкового рахівництва, платники податків і держава формують власну систему податкового менеджменту [6; 9].

4. Розробка альтернатив сплати податків складання податкового календаря, оцінка можливостей застосування податкових пільг; порівняння економії від застосування кожного з варіантів з витратами, які він тягне за собою.

5. Вибір оптимальної схеми оподаткування з позицій мінімізації та оптимізації податкових платежів та покращення фінансового стану.

6. Контроль за виконанням податкової політики та оперативне її коригування у процесі фінансового оздоровлення, контроль за своєчасністю нарахування податків та їх сплатою у строк.

7. Оцінка ефективності податкової політики з позицій прибутковості підприємства та досягнення мети санації. Для оцінки ефективності податкової політики варто застосовувати загальновідомі показники для оцінки податкового навантаження на підприємство до та після здійснення заходів оптимізації податкової політики та податкового планування [5; 6].

Систематизація даних етапів дадуть можливість підприємству розробити дієву податкову політику. Даний підхід грунтується на пошуку легальних альтернатив оподаткування та виборі найбільш ефективних варіантів здійснення податкових платежів для мінімізації податкового тиску.

У процесі розробки податкової політики, потрібно враховувати загострення конфліктів, які виникають як правило, або в період спаду ділової активності, або кризові періоди економічного розвитку чи в період військового часу, який переживає наша країна на сьогодні. Таким чином, наша держава повинна при вдосконаленні діючої концепції податкової політики держави, враховувати фактори сьогодення, тобто звести до мінімуму конфліктні ситуації щоб забезпечити збереження стабільності та цілісності суспільства, зменшити соціальну напругу в державі [1; 4].

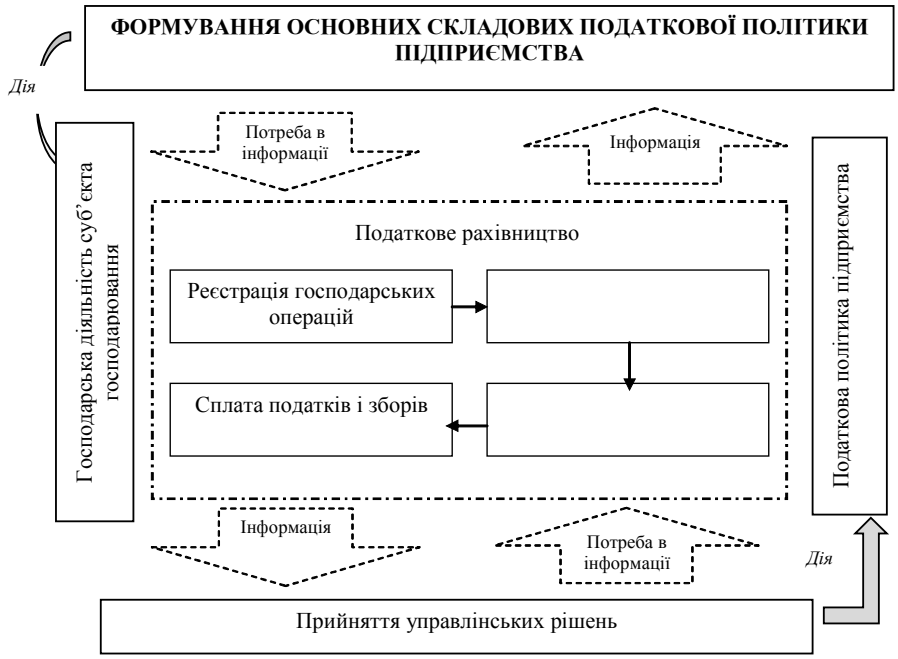

Рис. 2. Місце податкового рахівництва у формуванні податкової політики підприємства

Джерело: систематизовано автором за [4; 6; 9].

Воєнний стан — це особливий правовий режим, це період невизначеності та зростаючих ризиків для всіх бізнесів. Влада країни вживає цілу низку першочергових заходів для мінімізації негативних наслідків, разом з тим, інколи ці заходи занадто радикальні або науково необгрунтовані. Внаслідок активних бойових дій вітчизняний бізнес на значній території України перебуває у надзвичайно складній фінансовій ситуації [1].

З початку повномасштабної війни Парламент ухвалив суттєві зміни до законодавства, що передбачають значне послаблення для бізнесу на період воєнного стану.

Розглянемо основні законодавчі зміни, які виглядають з однієї сторони, як досить невимоглива модель оподаткування, але й той час є вимушеним антикризовим заходом держави для стабілізації економіки у воєнний стан.

По-перше, надана можливість переходу підприємств на спрощену систему оподаткування зі сплатою податку з обороту за ставкою 2 відсотки, при цьому відміняються обмеження за обсягом доходу. Разом з тим, передбачені тимчасові особливості для суб'єктів господарювання, що здійснюють діяльність з обміну іноземної валюти, операції з корисними копалинами, фінансові компанії, тощо. Важливо, що підприємства, які до переходу на сплату 2 % єдиного податку були платниками податку на додану вартість (ПДВ), звільняються від нарахування та сплати ПДВ, а також призупиняються всі податкові зобов'язання з ПДВ, фактично суб'єкт господарювання перестає бути платником ПДВ. Поряд з цим, в порівнянні зі "звичайною" моделлю спрощеної системи оподаткування, підприємства зобов'язані сплачувати єдиний соціальний внесок та податок на доходи фізичних осіб [1].

Поряд з цим, на час воєнного стану ставку акцизного податку на пальне встановлено на рівні 0 відсотків, а ставку ПДВ знижено до 7 відсотків; з 1 березня 2022 року та ще рік після закінчення військового стану звільнено підприємства від сплати земельного податку та орендної плати за землю території на яких велися бойові дії або які тимчасово окуповані; у 2022 році відмінено справляння екологічного податку за об'єкти які розташовані на території на яких велися бойові дії або які тимчасово окуповані; скасовані платежі при розмитненні транспортних засобів [1; 11].

В сучасних реаліях активних змін та політичної, економічної, військової, соціальної та екологічної нестабільності, зростає необхідність удосконалення принципів, методів, фінансових механізмів податкового менеджменту та податкової політики [4].

В зв'язку з цим, важливим кроком на шляху формування ефективної податкової політики є формування нової системи обліку податкових розрахунків та податкової звітності підприємства.

Тому, на рівні підприємства необхідно формувати єдину систему податкового рахівництва (процедури обліку, розрахунки, податкова звітність), яка на підставі затверджених правил буде виконувати функції обліку і реєстрації інформації про фінансово-господарські операції діяльності підприємства для цілей формування податкової бази шляхом розрахунків податкових зобов'язань та їх сплати до бюджету.

В системі податкового рахівництва здійснюється коригування показників облікового прибутку (збитку) для цілей оподаткування, відповідно до чинного податкового законодавства. Таким чином, якщо фінансовий облік забезпечує формування потрібної інформації щодо майнового, фінансового стану суб'єкта господарювання та використання його ресурсів, а податкове рахівництво акумулює інформацію щодо податкових зобов'язань і своєчасності сплати податків до бюджету. Саме на основі такої інформаційної бази, яка створюється в процесі податкового рахівництва, платники податків і держава формують власну систему податкового менеджменту та податкової політики [4; 9].

Досвід країн із розвиненою ринковою економікою вказує на те, що надзвичайно важливою складовою інформаційної системи будь-якого підприємства є фінансове рахівництво, однак не менш важливою сферою, яка потребує значної уваги, є податкове рахівництво (податкове планування, політика) [10]. Адже воно забезпечує необхідною інформацією суб'єкта господарювання — платника податків, і обов'язково залежить від особливостей його господарської діяльності, а отже й організації обліку та формування облікової політики та податкової політики. З іншого боку, такої інформації потребує й держава для виконання контролюючих функцій та ефективного планування дохідної частини бюджету держави в цілому [6].

З огляду на зазначене вище, податкове рахівництво потрібно організовувати таким чином, щоб задовольняти потреби управління суб'єкта господарювання, а також служби податкового менеджменту в інформації щодо формування оподаткованої бази підприємства від усіх видів діяльності.

В економічних, нормативних літературних джерелах відсутня єдина точка зору щодо сутності та місця податкового рахівництва в процесі формування податкової політики підприємства, у спрощеному вигляді його можна представити наступним чином, рисунок 2 [6].

Податкова політика підприємств є складовою частиною облікової політики у сфері оподаткування. Незважаючи на те, що це взаємопов'язані елементи, вони не є тим самим. Податкова політика є найширшим інструментом системи оподаткування підприємства, оскільки вона визначає складові облікової політики організації у сфері оподаткування. Виходячи з цього можна зазначити, що облікова політика у сфері оподаткування підлягає стандартизації і переважно вона є універсальною. Податкова політика підприємства є індивідуальним інструментом, що дозволяє говорити про складність її формування та застосування [2].

Варто відмітити, що податкове рахівництво є однією з основ, на якій грунтується прийняття управлінських рішень, адже саме воно забезпечує формування якісної аналітичної бази. Від системи податкового рахівництва, а саме: від кількості затрат часу на його ведення, виявлення прихованих об'єктів оподаткування, правильного застосування норм податкового законодавства, вчасного реагування на зміну податкових правил, вчасної сплати податкових платежів, формування якісної бази податкових інформаційних масивів — залежить ефективність прийняття управлінських рішень в процесі формування податкової політики підприємства. А отже, податкове рахівництво потребує постійного удосконалення та передусім законодавчого його закріплення.

Отже, варто зазначити, що кожне підприємство прагне зменшити свої витрати на організацію обліку, а тому організацію та ведення податкового рахівництва в можливих випадках приєднують до бухгалтерського обліку. Проте ведення податкового обліку ускладняється через численні особливості системи оподаткування суб'єктів господарювання України (специфічні методи і прийоми обчислення податків і зборів (обов'язкових платежів)), а відтак, потребує постійного удосконалення та глибшого дослідження [6].

Дослідження літературних джерел і діючої практики на підприємствах і у підприємців свідчить про те, що самостійна система податкового рахівництва в значній мірі ускладнює роботу бухгалтерських служб у визначенні доходів, витрат, нарахуванні амортизації, оцінці основних фондів і матеріальних запасів. Але сутність проблем при формуванні податкової бази прибутку не тільки в цьому, але і в тому, що порушуються в значній мірі принципи визначення фінансового результату господарської діяльності (зокрема принципу нарахування і відповідності доходів і витрат). Крім цього існують суттєві розбіжності між фінансовим обліком і системою оподаткування щодо критеріїв обгрунтування доходів, витрат і амортизації у фінансовому обліку та у податковому рахівництві [10; 11].

ВИСНОВКИ

Україна потребує зміни податкової системи, але очевидно, що в умовах війни та величезної залежності від міжнародних партнерів щось кардинально змінити дуже складно. Ключове відомство в українській владній вертикалі у податковому питанні — Міністерство фінансів — вкрай консервативно щодо поліпшень для бізнесу і дуже активно щодо збільшення податкового тиску. Відмова від низки податкових покращень 2022 року — тому свідчення.

Тому, податкова політика є складовою частиною загальноекономічної стратегії підприємства, яка передбачає розробку управлінських рішень, спрямованих на формування фінансового потенціалу і підвищення його ефективності. Через це, основна ціль податкової політики господарства полягає в активному впливі на максимізацію чистого прибутку підприємства при заданих параметрах податкового середовища і ринкової кон'юнктури.

Пошук шляхів оптимізації податкових платежів є одним з напрямів та завдань податкової політики підприємства, особливо у сьогоднішніх обставинах. Оптимізація податкових платежів залежить від тяжкості податкового тягаря і обгрунтованості претензій з боку податкової служби. Істотну роль відіграє загальний стан бюджетно-податкового та фінансового регулювання економіки яке здійснює держава.

Література:

1. Гордієнко М.І. Податкова політика держави в умовах війни: виклики часу. Обліково-фінансова наука і практика: пріоритети розвитку та місія у воєнний час: матеріали XIII Міжнар. наук.-практ. конф. (16 листопада 2022 р., м. Київ). К.: ННЦ "ІАЕ", 2022. С. 100—103.

2. Городецька Т. Е. Податкове планування як форма податкової політики транспортних підприємств. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2022. Том 7. № 1. С. 99—106.

3. Клименко М. Бухгалтерський облік під час війни: що буде зі звітністю та як оптимізувати податки. Юридична газета onlain. Всеукраїнське професійне юридичне видання. 2022. URL: https://yurgazeta.com/publications/practice/podatkova-praktika/buhgalterskiy-oblik-pid-chas-viyni-shcho-bude-zi-zvitnistyu-ta-yakoptimizuvati-podatki.html (дата звернення: 09.06.2023).

4. Коваль Н.І., Подолянчук О.А. Податковий менеджмент в умовах сучасних реалій: теоретичні та правові основи. Ефективна економіка. 2023. №3. URL: https://nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/1280 (дата звернення: 09.06.2023).

5. Короткова О.В. Особливості формування податкової політики підприємства в сучасних економічних умовах. Ефективна економіка. 2013. №1. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1743 (дата звернення: 09.06.2023).

6. Подолянчук О.А., Коваль Н. І., Гудзенко Н. М. Облікове забезпечення податкових розрахунків сільськогосподарських товаровиробників: особливі операції: монографія. Видавництво ТОВ "Друк", 2022. 256 с.

7. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану: Закон України від 15.03.2022 р. № 2120-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text (дата звернення: 09.06.2023).

8. Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни: Закон України від 03.03.2022 р. № 2115-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2115-20#Text (дата звернення: 09.06.2023).

9. Святаш С. В. Податкове рахівництво як базова складова управління податками. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2020. № 2. С. 108—111.

10. Юдіна С.В. Податковий менеджмент: конспект лекцій для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальностей 072 "Фінанси, банківська справа та страхування", 071 "Облік і оподаткування". Кам'янське: ДДТУ, 2022 р. 167 с.

11. Як Україна реформуватиме податкову систему після війни. Укрінформ. 2023. URL: https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3688038-ak-ukraina-reformuvatime-podatkovu-sistemu-pisla-vijni.html (дата звернення: 09.06.2023).

References:

1. Hordiienko, M.I. (2022), "Tax policy of the state in the conditions of war: challenges of the time", Oblikovo-finansova nauka i praktyka: priorytety rozvytku ta misiia u voiennyj chas: materialy XIII Mizhnar. nauk.-prakt. konf. [Accounting and financial science and practice: development priorities and mission in wartime: materials of the XIII International Scientific and Practical Conference], NNTs "IAE", Kyiv, Ukraine, pp. 100—103.

2. Horodets'ka, T.E. (2022), "Tax planning as a form of tax policy of transport enterprises", Ukrains'kyj zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky, vol. 7, no. 1, pp. 99—106.

3. Klymenko, M. (2022), "Accounting during the war: what will happen to reporting and how to optimize taxes", available at: https://yur-gazeta.com/publications/practice/podatkovapraktika/buhgalterskiy-oblik-pid-chas-viyni-shcho-bude-zi-zvitnistyu-ta-yakoptimizuvati-podatki.html (Accessed 09.06.2023).

4. Koval', N.I. and Podolianchuk, O.A. (2023), "Tax management in the conditions of modern realities: theoretical and legal basis", Efektyvna ekonomika, vol. 3, available at: https://nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/1280 (Accessed 09.06.2023).

5. Korotkova, O.V. (2013), "Peculiarities of forming the company's tax policy in modern economic conditions", Efektyvna ekonomika, vol. 1, available at: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1743 (Accessed 09.06.2023).

6. Podolianchuk, O.A. Koval', N.I. and Hudzenko, N.M. (2022), Oblikove zabezpechennia podatkovykh rozrakhunkiv sil's'kohospodars'kykh tovarovyrobnykiv: osoblyvi operatsii: monohrafiia [Accounting for tax calculations of agricultural producers: special operations: monograph], Vydavnytstvo TOV "Druk", Vinnytsia, Ukraine.

7. Verkhovna Rada of Ukraine (2022), The Law of Ukraine "On making changes to the Tax Code of Ukraine and other legislative acts of Ukraine regarding the effect of norms during the period of martial law", available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text (Accessed 09.06.2023).

8. Verkhovna Rada of Ukraine (2022), The Law of Ukraine "On the protection of the interests of the subjects of reporting and other documents during the period of martial law or a state of war", available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2115-20#Text (Accessed 09.06.2023).

9. Sviatash, S.V. (2020), "Tax accounting as the basic component of tax management", Naukovyj visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu, vol. 2, pp. 108—111.

10. Yudina, S.V. (2022), Podatkovyj menedzhment [Tax management], DDTU, Kam'ians'ke, Ukraine.

11. Ukrinform (2023), "How Ukraine will reform the tax system after the war", available at: https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3688038-ak-ukraina-reformuvatime-podatkovu-sistemu-pisla-vijni.html (Accessed 09.06.2023).

Стаття надійшла до редакції 15.06.2023 р.

https://**nayka.com.ua**

Електронне фахове видання

Ефективна ЕКОНОМІКА

Виходить 12 разів на рік

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)

Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292

e-mail: economy_2008@ukr.net

viber: +38 050 3820663